

ÚSTAV INFORMAČNÍCH STUDIÍ A KNIHOVNICTVÍ
FF UK V PRAZE

Eva Bratková

Citování literatury

a

tvorba bibliografických záznamů podle
mezinárodních norem ISO 690 a ISO 690-2

Verze 1.0

Praha

Říjen 2007

OBSAH

1	ÚVOD	4
2	CITACE A METODY CITOVÁNÍ LITERATURY	6
2.1	Citování pomocí prvního údaje záznamu a data vydání.....	6
2.2	Citování pomocí průběžných poznámek.....	8
2.3	Citování pomocí číselných odkazů.....	11
3	STRUKTUROVÁNÍ BIBLIOGRAFICKÝCH ZÁZNAMŮ	12
3.1	Bibliografické záznamy tradičních dokumentů	12
3.1.1	Tištěné monografické publikace.....	12
3.1.2	[Nesamostatné] části tištěných monografických publikací	14
3.1.3	[Samostatné] příspěvky do tištěných monografických publikací	14
3.1.4	Tištěné seriálové publikace (časopisy, noviny aj.)	15
3.1.5	Články v tištěných seriálových publikacích (časopisech, novinách aj.)	16
3.1.6	Patentové dokumenty.....	17
3.2	Bibliografické záznamy elektronických dokumentů	18
3.2.1	Elektronické monografie, WWW sídla, databáze a počítačové programy.....	18
3.2.2	[Nesamostatné] části elektronických monografií, WWW sídel, databází a počítačových programů	19
3.2.3	[Samostatné] příspěvky do elektronických monografií, webových sídel, databází a počítačových programů.....	20
3.2.4	Elektronické seriálové publikace (časopisy, noviny, edice aj.)	21
3.2.5	Články v elektronických seriálech (časopisech, novinách aj.).....	21
3.2.6	Systémy elektronických konferencí, diskusních listů aj.	22
3.2.7	Jednotlivé elektronické zprávy z elektronických konferencí, diskusních listů aj.....	22
3.3	Bibliografické záznamy dalších typů dokumentů (nezahrnutých do ČSN ISO 690 a ČSN ISO 690-2)	24
3.3.1	Vysokoškolské kvalifikační práce	24
3.3.2	Výzkumné, technické zprávy a výroční zprávy.....	25
3.3.3	Technické normy a jiné standardy	26
3.3.4	Vybrané legislativní dokumenty.....	27
4	ZÁKLADNÍ PRAVIDLA TVORBY BIBLIOGRAFICKÝCH ZÁZNAMŮ A JEJICH SEZNAMŮ	29
4.1	Zdroje informací	29
4.2	Obecná pravidla.....	29
4.2.1	Transliterace a transkripce.....	29
4.2.2	Zkratky a psaní velkých písmen.....	29
4.2.3	Interpunkce	30
4.2.4	Jazyk bibliografických záznamů	30

4.2.5	Druh písma	30
4.2.6	Dodatky a opravy.....	31
4.3	Specifikace bibliografických údajů	31
4.3.1	Primární odpovědnost k dokumentu.....	31
4.3.2	Názvy dokumentů.....	33
4.3.3	Druh nosiče elektronických dokumentů	33
4.3.4	Podřízená odpovědnost k dokumentu	34
4.3.5	Vydání dokumentu	34
4.3.6	Označování svazků a sešitů u seriálových publikací (časopisů a novin).....	34
4.3.7	Nakladatelské / vydavatelské údaje	35
4.3.8	Rozsah dokumentů	37
4.3.9	Edice	37
4.3.10	Poznámky.....	37
4.3.11	Standardní čísla dokumentů.....	39
4.3.12	Části a příspěvky do monografických nebo seriálových publikací.....	39
4.3.13	Bibliografické záznamy na patentové dokumenty.....	39
4.4	Seznamy bibliografických záznamů	40

© Eva Bratková, 2007

Všechna práva vyhrazena podle zákona o právu autorském č. 121/2000 Sb. Text je určen pouze pro individuální studijní potřebu posluchače a není možné ho jakoukoliv formou dále rozmnožovat, zveřejňovat či dále rozšiřovat.

1 Úvod

Tato metodická příručka je připravena pro potřeby posluchačů všech oborů, které zajišťuje Ústav informačních studií a knihovnictví FF UK v Praze. Z tohoto důvodu je **podstatná část příkladů orientována na dokumenty z oblastí a specializací v těchto oborech pěstovaných**. Bude sloužit pro konkrétní účely výuky ve vybraných předmětech akreditovaných studijních programů (například v předmětu Rešeršní bibliografické služby, Diplomový seminář aj.) a také pro potřeby posluchačů při tvorbě závěrečných vysokoškolských kvalifikačních prací (bakalářských, diplomových, rigorózních, disertačních) nebo jiných školních prací (seminárních apod.). Pro potřeby zadávání závěrečných bakalářských a diplomových prací je příručka závazná pro vytvoření záznamů v části Seznam odborné literatury. Text příručky bude odkazován také v rámci systému ISDP.

Příručka zahrnuje **metody citování literatury a jiných informačních zdrojů**, metodiku **strukturování bibliografických záznamů** pro seznamy použité literatury, seznamy citací apod. a také **podrobnější pravidla** pro tvorbu těchto bibliografických nebo citačních záznamů. Bibliografické záznamy reprezentují tradiční i elektronické dokumenty monografické, seriálové i analytické úrovně. Struktury záznamů jsou připraveny podle mezinárodních norem ISO 690 a ISO 690-2:

- ISO 690:1987. *Documentation – Bibliographic references – Content, form and structure*. 2nd ed. Geneva : ISO, 1987. 11 s. Výtah textu normy dostupný také z WWW: <<http://www.collectionscanada.ca/iso/tc46sc9/standard/690-1e.htm>>.
- ISO 690-2:1997. *Information and documentation – Bibliographic references – Part 2: Electronic documents or parts thereof*. 1st ed. Geneva : ISO, 1997. 18 s. Výtah textu normy dostupný také z WWW: <<http://www.collectionscanada.ca/iso/tc46sc9/standard/690-2e.htm>>.

Obě mezinárodní normy vyšly také v českých překladech:

- ČSN ISO 690 (01 0197). *Dokumentace – Bibliografické citace – Obsah, forma a struktura*. Praha : Český normalizační institut, 1996. 31 s.
- ČSN ISO 690-2 (01 0197). *Informace a dokumentace – Bibliografické citace – Část 2: Elektronické dokumenty nebo jejich části*. Praha : Český normalizační institut, 2000. 22 s.

Citace obou norem jsou v textu tohoto materiálu uváděny pod jejich označením a číslem [ČSN ISO 690 a ČSN ISO 690-2].

Text metodického materiálu je rozdělen, kromě této **úvodního kapitoly** (kap. 1), do dalších tří kapitol (2-4). **Druhá kapitola** popisuje stručným způsobem tři základní metody (styly) citování literatury, tak jak je ustanovuje norma ČSN ISO 690 [ČSN ISO 690, čl. 9]. Příklady citování jsou pro názornost orámovány. **Kapitola třetí** představuje struktury (modely) bibliografických záznamů jednotlivých druhů či typů dokumentů, a to ve třech podkapitolách. V podkapitole 3.1 jsou zařazeny záznamy

tradičních dokumentů včetně dokumentů, které se mohou zároveň nebo následně vyskytnout také v elektronické formě na internetu (běžný jev dneška). V podkapitole 3.2 jsou zařazeny struktury (modely) záznamů elektronických dokumentů, zejména online dostupných. V materiálu jsou navíc v podkapitole 3.3 uvedeny doporučené struktury (modely) záznamů některých dalších typů dokumentů, které nejsou zařazeny do norem ČSN ISO 690 a ČSN ISO 690-2. Jde o vysokoškolské kvalifikační práce, výzkumné nebo technické zprávy, technické normy a jiné standardy a vybrané legislativní materiály. Celkový počet zařazených **příkladů je 68**. Poslední **čtvrtá kapitola** představuje podrobnější pravidla pro vytváření struktur (modelů) bibliografických záznamů.

Struktury bibliografických záznamů jsou připraveny podle norem ČSN ISO 690 a ČSN ISO 690-2 včetně v nich uvedené interpunkce. Ve výjimečných případech, kdy je v obou normách uvedena **rozdílná interpunkce**, je v záznamech **upřednostněno řešení z mladší normy ISO 690-2**. Ve třech případech tradičních typů dokumentů (části, příspěvky a články) byl doplněn (v rámci tohoto materiálu prozatím alespoň jako nepovinný) **údaj o standardním čísle** (ISO 690-2 již tento údaj stanovuje jako povinný u všech typů dokumentů).

Technické poznámky k textu:

- A) Bibliografické údaje, uváděné ve všech příkladech **červenou barvou**, jsou podle mezinárodních norem ČSN ISO 690 a ČSN ISO 690-2 **nepovinné (volitelné)**. Není nutné je proto uvádět při zpracování základních bibliografických záznamů, pokud není na národní či lokálních úrovních (například ve výuce na ÚISK, při tvorbě závěrečných prací apod.) stanoveno jinak.
- B) Údaje uváděné v příkladech *kurzivou* (názvy celých dokumentů nebo některé názvy zdrojových dokumentů) by se tímto typem písma měly v bibliografických záznamech uvádět **povinně**, pokud je to z technického hlediska možné. Při využívání dnešních textových editorů by to nemělo představovat žádný problém.

-eb-

V Praze, 29. října 2007

2 Citace a metody citování literatury

Citace je krátká forma bibliografického záznamu umístěná buď v závorkách **uvnitř textu citujícího dokumentu**, nebo připojená jako **poznámka** na stránce textu pod čarou, na konci textu kapitoly nebo na konci celého textu dokumentu. Citace slouží jednak k rychlé **identifikaci dokumentu**, ze kterého autor vybral a použil citát, parafrázovanou myšlenku apod., jednak k přesnému určení **umístění citátu, parafrázované myšlenky apod. v rámci zdrojového (citovaného) dokumentu**.

Pokud dokument neobsahuje na konci textu samostatný **seznam bibliografických záznamů** nebo pokud takový seznam neobsahuje záznamy všech publikací, které byly citovány, je nutné, aby **první citace** každé publikace, jejíž záznam se nevyskytuje v závěrečném seznamu, obsahovala potřebné množství bibliografických údajů, které jsou v tomto metodickém materiálu specifikovány jako **povinné** (viz jednotlivé části kapitoly 3).

Pokud se citace používají společně se **seznamem bibliografických záznamů (seznamem použité literatury)**, mohou obsahovat jen velmi malé množství údajů o publikaci (jeden, dva, popř. i více údajů). Citace slouží jako **spojení (vazba)** mezi místem, na kterém se v textu cituje, a **bibliografickým záznamem** v seznamu použité literatury.

V dalším textu této kapitoly jsou stručně popsány tři **základní metody (styly) citování**, které specifikuje mezinárodní technická norma ČSN ISO 690 [ČSN ISO 690, čl. 9].

2.1 Citování pomocí prvního údaje záznamu a data vydání

Jde o běžnou metodu citování ve vědeckých a odborných publikacích (metoda bývá označována také termínem „Harvardský systém“), často se užívá také ve vysokoškolských kvalifikačních pracích (disertačních, habilitačních, atestačních aj.). Je doporučována k aplikaci také mezinárodní normou **ČSN ISO 7144:1986**:

- ČSN ISO 7144 (01 0161). *Dokumentace – Formální úprava disertací a podobných dokumentů*. Praha : Český normalizační institut, 1997-04-01. 24 s.

V textu citujícího dokumentu se do kulaté závorky uvede **první údaj** (příjmení autora nebo první slova jména korporace, popřípadě první slova názvu dokumentu, nemá-li dokument autora) a dále **rok vydání** dokumentu (rok vydání se ale nezapisuje v případě, že záznam začíná názvem dokumentu - záznam nemůže začínat číslicí). Je-li prvním údajem jméno fyzické osoby, zapisuje se malými písmeny (viz obrázek 1), popřípadě písmeny velkými (ve shodě se zápisem příjmení ze seznamu literatury). Pokud se první údaj přirozeně v textu již vyskytuje, v závorce se uvádí jenom rok vydání citovaného dokumentu (viz obrázek 1). V závorce se dále může, pokud je to potřebné, uvést stránkování (k přesnému umístění citátu nebo parafrázované myšlenky).

Poznámka: místo kulatých závorek je v textu možné i výhodné užít **závorek hranatých**, zejména v případech, kdy autor používá často kulatých závorek za účelem doplňování textu o další podrobnější nebo osvětlující informace.

Obrázek 1

Text s citacemi:

Někteří autoři poukazují na sociální důsledky rozvoje digitálních knihoven (Rowlands, 1999, s. 195). Někteří označili termín „digitální knihovna“ za oxymorón (Greenberg, 1998, s. 106; Lynch, 2005). Problematikou digitálních knihoven se podrobně ve své monografii zabývala Ch. Borgmanová (Borgman, 2003).

Seznam bibliografických záznamů [abecedně uspořádaný na konci publikace, záznamy se nečíslijí, pro lepší vnímání záznamů lze užít odrážek]:

BORGMAN, Christine L. 2003. *From Gutenberg to the global information infrastructure : access to information in the networked world*. 1st paperback ed. Cambridge (Mass) : The MIT Press, 2003. xviii, 324 s. ISBN 0-262-52345-0.

...

GREENBERG, D. 1998. Camel drivers and gatecrashers : quality control in the digital research library. In HAWKINS, B.L.; BATTIN, P. (ed.). *The mirage of continuity : reconfiguring academic information resources for the 21st century*. Washington (D.C.) : Council on Library and Information Resources; Association of American Universities, 1998, s. 105-116.

...

LYNCH, C. 2005. Where do we go from here? : the next decade for digital libraries. *D-Lib Magazine* [online]. July/August 2005, vol. 11, no. 7/8 [cit. 2005-08-15]. Dostupný z WWW: <<http://www.dlib.org/dlib/july05/lynch/07lynch.html>>. ISSN 1082-9873.

...

ROWLANDS, I.; BAWDEN, D. 1999. Digital libraries : a conceptual framework. *Libri*. 1999, vol. 49, no. 4, s. 192-202. ISSN 0024-2667.

U dokumentů s více autory (3 a více) lze v citaci v textu uvádět příjmení pouze prvního s následným výrazem et al. (nebo česky aj.), pokud to nezpůsobí nějakou nejednoznačnou identifikaci.

Pokud mají dva a více dokumentů stejný první údaj i rok vydání, lze je mezi sebou rozlišit pomocí **malých písmen** (a, b, c, d, ...), která těsně (bez mezery) následují za rokem vydání (uvádějí se jak v textu, tak v seznamu bibliografických záznamů - viz obrázek 2).

Obrázek 2

Text s citacemi:

Autorka analyzuje komplex otázek týkajících se funkcí knihoven v současnosti (Borgman, 2003a, s. 169-208). Blíže také zkoumá problém neviditelnosti knihoven v síťovém prostředí (Borgman, 2003b). ...

Seznam bibliografických záznamů [na konci publikace]:

BORGMAN, Christine L. 2003a. *From Gutenberg to the global information infrastructure : access to information in the networked world*. 1st paperback ed. Cambridge (Mass) : The MIT Press, 2003. xviii, 324 s. ISBN 0-262-52345-0.

BORGMAN, Christine L. 2003b. The invisible library : paradox of the global information infrastructure - challenges faced by libraries and proposed research designs. *Library trends*. May 2003, vol. 51, issue 4, s. 652-674. ISSN 0024-2594.

Bibliografické záznamy jsou v případě tohoto způsobu citování (viz obrázek 2) v závěrečném seznamu uspořádány abecedně podle prvního údaje a na druhé úrovni podle roku vydání. Na třetí úrovni, dříve než se přidělí písmenné indexy, lze záznamy uspořádat podle prvních slov názvu dokumentu.

2.2 Citování pomocí průběžných poznámek

Ve vědecké či odborné publikační činnosti jde o často užívanou metodu. Za každým citovaným místem v textu se zapisuje číslice (v horním indexu nebo v kulaté závorce na řádce), která se vztahuje k **číselně řazeným poznámkám** uspořádaným podle pořadí jejich výskytu v textu (viz obrázek 3). Poznámky mohou a nemusejí obsahovat citace. V rámci jedné poznámky se může citovat jedno i více děl najednou. Pokud je jedna publikace citována vícekrát, přiděluje se každé další citaci příslušné nové číslo v poznámkách, není však nutné, aby obsahovala všechny údaje - lze uvést odkaz na číslo dřívější (poprvé uvedené) citace daného dokumentu, ale s jiným vymezením stránek.

První citace určitého dokumentu (nejlépe v každé kapitole zvlášť) má obsahovat potřebný počet údajů k zajištění vazby mezi místem, na kterém se v textu cituje, a příslušným záznamem v seznamu bibliografických záznamů. Požadováno je alespoň **jméno autora (autorů)** a **název dokumentu** (bez podnázvů či jiných informací k názvu) doplněný, pokud je to možné, přesným vymezením stránek. (Invertovaný tvar u jmen autorů není v citacích požadován, může však být uplatněn). Pokud uvedené minimum nepostačuje k identifikaci dokumentu (více stejných autorů a názvů apod.), doplňují se údaje další. Jednotlivé údaje v citacích se oddělují **pomocí čárek**.

Text s číselnými odkazy:

Někteří autoři poukazují na sociální důsledky rozvoje digitálních knihoven²⁵. Někteří označili termín „digitální knihovna“ za oxymorón^{26;27}. Problematikou digitálních knihoven se podrobně ve své monografii zabývala Ch. Borgmanová²⁸.

Citace v rámci číselně řazených poznámek [pod čarou, na konci kapitoly, na konci textu]:

25. ROWLANDS, I., Digital libraries, s. 195.
26. GREENBERG, D., Camel drivers and gatecrashers, s. 106.
27. LYNCH, C., Where do we go from here?
28. BORGMAN, Christine L., *From Gutenberg to the global information infrastructure*.

Seznam bibliografických záznamů [abecedně uspořádaných na konci publikace, záznamy se nečíslují, pro lepší vnímání záznamů lze užít odrážek]:

BORGMAN, Christine L. *From Gutenberg to the global information infrastructure : access to information in the networked world*. 1st paperback ed. Cambridge (Mass) : The MIT Press, 2003. xviii, 324 s. ISBN 0-262-52345-0.

...

GREENBERG, D. Camel drivers and gatecrashers : quality control in the digital research library. In HAWKINS, B.L.; BATTIN, P. (ed.). *The mirage of continuity : reconfiguring academic information resources for the 21st century*. Washington (D.C.) : Council on Library and Information Resources; Association of American Universities, 1998, s. 105-116.

...

LYNCH, C. Where do we go from here? : the next decade for digital libraries. *D-Lib Magazine* [online]. July/August 2005, vol. 11, no. 7/8 [cit. 2005-08-15]. Dostupný z WWW: <<http://www.dlib.org/dlib/july05/lynch/07lynch.html>>. ISSN 1082-9873.

...

ROWLANDS, I.; BAWDEN, D. Digital libraries : a conceptual framework. *Libri*. 1999, vol. 49, no. 4, s. 192-202. ISSN 0024-2667.

Často citované dokumenty lze v pořadí u první citace označit nějakým zkráceným výrazem, který je identifikuje a který je pak použit v citacích dalších (viz obrázek 4).

Obrázek 4

První a další citace v rámci poznámek [pod čarou, na konci kapitoly, na konci textu]:

40. JUNGSMANN, Josef. *Josefa Jungmanna Historie literatury české, aneb saustawný přehled spisů českých s krátkou historií národu, oswícení a jazyka*. 2. vyd. Praha : České museum, 1849, s. 120 (dále citováno jako Historie literatury české).

...

69. Historie literatury české, s. 420.

V rámci **alternativní metody** je možné, pokud jsou citace číslovány podle svého výskytu v textu, **zkrátit** druhou a každou další citaci daného dokumentu s tím, že se uvede pouze příjmení autora a číslo citace prvního výskytu s přesnou specifikací stran aktuální citace (viz č. cit. 29 na obrázku 5).

Obrázek 5

Text s číselnými odkazy:

Někteří autoři poukazují na sociální důsledky rozvoje digitálních knihoven²⁵. Někteří označili termín „digitální knihovna“ za oxymorón^{26;27}. Problematikou digitálních knihoven se podrobně ve své monografii zabývala Ch. Borgmanová²⁸. Greenberg²⁹ také uvedl ...

Citace v rámci číselně řazených poznámek [pod čarou, na konci kapitoly, na konci textu; seznam bibliografických záznamů není k dispozici]:

25. ROWLANDS, I.; BAWDEN, D. Digital libraries : a conceptual framework. *Libri*. 1999, vol. 49, no. 4, s. 195.

26. GREENBERG, D. Camel drivers and gatecrashers : quality control in the digital research library. In HAWKINS, B.L.; BATTIN, P. (ed.). *The mirage of continuity : reconfiguring academic information resources for the 21st century*. Washington (D.C.) : Council on Library and Information Resources; Association of American Universities, 1998, s. 106.

27. LYNCH, C. Where do we go from here ? : the next decade for digital libraries. *D-Lib Magazine* [online]. July/August 2005, vol. 11, no. 7/8 [cit. 2005-08-15]. Dostupný z WWW: <<http://www.dlib.org/dlib/july05/lynch/07lynch.html>>.

28. BORGMAN, Christine L. *From Gutenberg to the global information infrastructure : access to information in the networked world*. 1st paperback ed. Cambridge (Mass) : The MIT Press, 2003.

29. GREENBERG, cit. 26, s. 107.

2.3 Citování pomocí číselných odkazů

V posledním případě jde o méně uplatňovanou metodu v rámci vědecké a odborné publikační činnosti (viz obrázek 6).

Citace dokumentů se uvádějí v rámci textu v kulatých (popřípadě hranatých) závorkách pomocí **číselných odkazů** (číslo reprezentuje bibliografický záznam dokumentu jako celku) zapisovaných v řádce. Zápis číselného odkazu v horním indexu se nevyklučuje, ale v takovém případě se neuvádí do závorek (nezapisuje se ani strana umístění citovaného místa). Citace dokumentů jsou uváděny **v pořadí**, v němž byly **poprvé uvedeny** (celkový seznam bibliografických záznamů proto není a podle normy ISO 690 nemůže být uspořádán abecedně podle prvních údajů bibliografických záznamů). To znamená, že po sobě následujícím citacím určitého dokumentu je přiděleno stejné číslo jako citaci první. Pokud je citovaná pouze určitá část dokumentu (věta, odstavec, myšlenka apod.), lze za číslo v kulaté závorce uvést příslušnou stranu nebo rozsah stran.

Obrázek 6

Text s citacemi:

Někteří autoři poukazují na sociální důsledky rozvoje digitálních knihoven (9, s. 195). Někteří označili termín „digitální knihovna“ za oxymorón (20, s. 106; 12). Problematikou digitálních knihoven se podrobně ve své monografii zabývala Ch. Borgmanová (5). Greenberg (20, s. 107) také uvedl ...

Seznam bibliografických záznamů [na konci publikace; uspořádaný je podle čísel citací]:

...

5. BORGMAN, Christine L. *From Gutenberg to the global information infrastructure : access to information in the networked world*. 1st paperback ed. Cambridge (Mass) : The MIT Press, 2003. xviii, 324 s. ISBN 0-262-52345-0.

...

9. ROWLANDS, I.; BAWDEN, D. Digital libraries : a conceptual framework. *Libri*. 1999, vol. 49, no. 4, s. 192-202. ISSN 0024-2667.

...

12. LYNCH, C. Where do we go from here ? : the next decade for digital libraries. *D-Lib Magazine* [online]. July/August 2005, vol. 11, no. 7/8 [cit. 2005-08-15]. Dostupný z WWW: <<http://www.dlib.org/dlib/july05/lynch/07lynch.html>>. ISSN 1082-9873.

...

20. GREENBERG, D. Camel drivers and gatecrashers : quality control in the digital research library. In HAWKINS, B.L.; BATTIN, P. (ed.). *The mirage of continuity : reconfiguring academic information resources for the 21st century*. Washington (D.C.) : Council on Library and Information Resources; Association of American Universities, 1998, s. 105-116.

3 Strukturování bibliografických záznamů

3.1 Bibliografické záznamy tradičních dokumentů

3.1.1 Tištěné monografické publikace

Základní obecná struktura bibliografického záznamu

Primární odpovědnost. *Název* : *podnázev*. *Podřízená odpovědnost*. Vydání. *Místo vydání* : *Nakladatel*, Rok vydání. *Rozsah*. *Edice*. *Poznámky*. Standardní číslo.

Příklad 1: záznam české tištěné knihy

- ✓ VOIT, Petr. *Encyklopedie knihy : starší knihtisk a příbuzné obory mezi polovinou 15. a počátkem 19. století*. Praha : Libri ve spolupráci s Královskou kanonií premonstrátů na Strahově, 2006. 1350 s., [160] s. obr. příl. Bibliotheca Strahoviensis. Series monographica, 2. ISBN 80-7277-312-7.

Primární odpovědnost fyzických osob je doporučeno zapisovat v invertovaném tvaru pro potřeby řazení v abecedně uspořádaných seznamech záznamů [ČSN ISO 690, čl. 7.1.2]. U fyzických osob se příjmení v primární odpovědnosti zapisuje vždy velkými písmeny - podle příkladů z obou norem [ČSN ISO 690 a ČSN ISO 690-2].

Příklad 2: záznam překladu německé knihy do češtiny

- ✓ PROKOP, Dieter. *Boj o média : dějiny nového kritického myšlení o médiích. Z německého originálu přeložily Barbora Köpplová a Monika Loderová*. Praha : Karolinum, 2005. 409 s. Mediální studia. ISBN 80-246-0618-6.

Příklad 3: Bibliografický záznam zahraniční monografické publikace

- ✓ WEBB, Jo; GANNON-LEARY, Pat; BENT, Moira. *Providing effective library services for research*. London : Facet, 2007. xvii, 278 s. ISBN 978-1-85604-589-6.

Má-li publikace dva nebo tři autory, jsou v záznamu uvedena jména všech autorů [ČSN ISO 690, čl. 7.1.4]. Oddělování jména druhého a třetího autora v primární odpovědnosti je v této metodické příručce realizováno pomocí středníku a mezery, a to podle příkladů uvedených v mladší z obou norem - ČSN ISO 690-2 [5.1.3, příklady]. (Počet stran se uvádí přesně podle dokumentu a uměle vkládané slovo „strana“ je zapisováno pomocí zkratky „s.“ bez ohledu na jazyk dokumentu (platí pro české prostředí).

Příklad 4: Bibliografický záznam učebního textu (autorů J. Cejпка, P. Kneidla, J. Činčery a I. Hlaváčka)

- ✓ CEJPEK, Jiří aj. *Dějiny knihoven a knihovnictví*. 2., doplněné vyd. Praha : Karolinum, 2002. 247 s. ISBN 80-246-0323-3.

Má-li publikace více než tři autory, lze v primární odpovědnosti uvést jen jméno prvního z nich, popřípadě i druhého a třetího, a připojit českou zkratku „aj.“, popř. latinskou zkratkou „et al.“ [ČSN ISO 690, čl. 7.1.5].

Příklad 5: Bibliografický záznam zahraničního sborníku z odborné konference (jako celku)

- KALTWASSER, Franz Georg; SMETHURST, John Michael (ed.). *Retrospective cataloguing in Europe : 15th to 19th century printed materials : proceedings of the International Conference, Munich 28th - 30th November 1990*. München : Saur, 1992. 194 s. *Bibliothekspraxis*, Bd. 31. ISBN 3-598-21131-7.

U publikací typu sborník, chrestomatie, čítanka, bibliografie aj., které mají (na titulní stránce nebo jinde) uvedené výrazným způsobem jména editorů, zpracovatelů, sestavovatelů apod., se tyto tvůrci mohou zapsat do primární odpovědnosti s tím, že se do kulaté závorky z jméno posledního tvůrce uvede zkratka dané role (například (ed.), (red.), (zprac.), (sest.) aj. [ČSN ISO 690, čl. 7.1.1].

Příklad 6: záznam zahraniční tištěné odborné příručky, jejímž autorem je odborná korporace

- ✓ Mezinárodní federace knihovnických asociací a institucí. Working Group on Corporate Headings. *Form and structure of corporate headings*. Approved by the Standing Committees of the IFLA Section on Cataloguing and the IFLA Section on Official Publications. London (GB) : IFLA International Office for UBC, 1980. X, 15 s. ISBN 0-903043-28-9.

Primární odpovědnost je v uvedeném záznamu korporativní (zapsaná ve tvaru: Nadřízená korporace. Podřízená korporace) [ČSN ISO 690, čl. 7.1.3]. Jméno nadřízené korporace „International Federation of Library Associations and Institutions“ je v záznamu v češtině v souladu se souborem národních autoritních záznamů (platí pro české prostředí). V případě specifické potřeby (publikace bude například realizována pro zahraničního vydavatele apod.) lze mateřskou korporaci uvést pod původním anglickým jménem.

Příklad 7: záznam knižní publikace bez primární odpovědnosti

- ✓ *Lumen gentium : věroučná konstituce o církvi*. Předmluva Karl Rahner. Překlad z latiny Jindra Hubková. Praha : Scriptum, 1992. 71 s. ISBN 80-85528-07-X.

U publikací s neznámou odpovědností se prvním údajem záznamu stává její hlavní název [ČSN ISO 690, čl. 7.1.6].

Příklad 8: záznam vícesvazkové encyklopedie bez primární odpovědnosti

- ✓ *Ottův slovník naučný : ilustrovaná encyklopedie obecných znalostí*. Praha : J. Otto, 1888-1909. 28 sv.

U publikací s neznámou odpovědností se prvním údajem záznamu stává její hlavní název [ČSN ISO 690, čl. 7.1.6].

3.1.2 [Nesamostatné] části tištěných monografických publikací

Základní obecná struktura bibliografického záznamu

Primární odpovědnost. *Název* : podnázev zdrojového dokumentu. Vydání. Označení a číslo části. **Podřízená odpovědnost**. **Místo vydání** : **Nakladatel**, Rok vydání. Lokace ve zdrojovém dokumentu. **Standardní číslo**.

Příklad 9: záznam oddílu a jeho kapitoly v české tištěné knižní publikaci

- ✓ KNEIDL, Pravoslav. *Z historie evropské knihy : po stopách knih, knihtisku a knihoven*. Praha : Svoboda, 1989. Písmo a knižní kultura starověku. 2., Předchůdci písma, s. 12-13. ISBN 80-205-0093-6.

V oblasti lokace ve zdrojovém dokumentu lze uvádět libovolný počet hierarchických úrovní dílčích částí publikace.

Příklad 10: záznam části (dílu) tištěné vícesvazkové knižní publikace

- ✓ *Akademický slovník cizích slov*. I. díl, A-K. Praha : Academia, 1995. ISBN 80-200-0523-4 (1. díl). ISBN 80-200-0497-1 (soubor).

U vícesvazkových monografií se údaj o označení a čísle dílčího svazku zapisuje ve znění z dokumentu. Neuvádí se již kurzivou a je oddělen od souborného názvu tečkou a mezerou. Závislý název části, existuje-li, se zapisuje po čárce a mezeře. Záznam příkladu 10 obsahuje prioritně číslo ISBN prvního dílu, doplňkově lze připojit i číslo ISBN přidělené celému souboru.

Poznámka: text normy ČSN ISO 690 neobsahuje zcela jasné instrukce k zápisu a řazení údajů o svazcích vícesvazkových dokumentů, v příkladech normy se vyskytují i jejich nejednotné zápisy [ČSN ISO 690, čl. 4.3.1 a 7.11.1].

3.1.3 [Samostatné] příspěvky do tištěných monografických publikací

Základní obecná struktura bibliografického záznamu

Primární odpovědnost k příspěvku. *Název* : podnázev příspěvku. In Primární odpovědnost ke zdrojovému dokumentu. *Název* : podnázev zdrojového dokumentu. Vydání. **Místo vydání** : **Nakladatel**, Rok vydání, Lokace ve zdrojovém dokumentu. **Standardní číslo**.

Příklad 11: záznam příspěvku do tištěného zahraničního tematického sborníku

- ✓ ŠMILAUER, Bohdan. Elektronická MVS a dodávání dokumentů (ILL/DD). In KLOUČKOVÁ, Z. a MACHALOVÁ, L. (sest.). *Moderní informační a komunikační technologie v knihovnictví 2003 : sborník příspěvků*. Praha : Státní technická knihovna, 2003, s. 62-70. ISBN 80-86504-09-3 (brož).

Údaje o zdrojovém dokumentu (sborníku) jsou od předchozích údajů odděleny částicí „In“ [ČSN ISO 690, čl. 4.3.2].

Příklad 12: záznam příspěvku do svazku sborníku (dostupného i elektronicky) pravidelné slovenské konference

- ✓ SAKÁLOVÁ, Elena. Funkcie knižnice vo vzdelávacích procesoch. In *INFOS 2000 : zborník z 30. medzinárodného informatického sympózia, ktoré sa konalo v dňoch 3.-6. apríla 2000 v Starej Lesnej*. Bratislava : Spolok slovenských knihovníkov, 2000, s. 187-200. Dostupný také z WWW: <http://www.aib.sk/infos/infos2000/19.htm>. ISBN 80-81565-80-5.

Údaj o dostupnosti elektronické verze příspěvku z tištěného sborníku na WWW je oproti obecnému modelu uvedena navíc (je nepovinný). Lze ho však v zájmu uživatele doporučit. V poznámce se vyskytuje typické slovo „také“.

Příklad 13: záznam příspěvku do svazku českého sborníku vycházejícího s nepravidelnou periodicitou

- ✓ CEJPEK, Jiří. Internet jako sociální jev. In SEDLÁČKOVÁ, B. (ed.) *Acta bibliothecalia et informatica*. 2. Opava : Slezská univerzita Opava, Filozoficko-přírodovědecká fakulta, Ústav bohemistiky a knihovnictví, 1997, s. 7-21. ISBN 80-85879-87-5.

Příklad 14: záznam příspěvku do svazku zahraničního sborníku vycházejícího v rámci edice LNCS

- ✓ NIU, Yan ; POSTON, Tim. Using an oriented PDE to repair image textures. In PARAGIOS, Nikos aj. (ed.). *Variational, geometric, and level set methods in computer vision : third international workshop, VLISM 2005, Beijing, China, October 16, 2005 : proceedings*. Berlin : Springer, 2005, s. 61-72. *Lecture notes in computer science, 3752/2005*. ISBN 3-540-29348-5.

Záznam stati ze svazku zahraničního konferenčního sborníku zahrnuje mimořádně také údaj o významné edici LNCS (včetně čísla svazku v edici). Údaj o edici je ovšem připraven na základě struktury monografických publikací (viz část 3.1.1), protože pro strukturu záznamu příspěvku není normami ČSN ISO 690 a ČSN ISO 690-2 předepsán.

3.1.4 Tištěné seriálové publikace (časopisy, noviny aj.)

Základní obecná struktura bibliografického záznamu

<i>Název</i> : podnázev. Odpovědnost k seriálové publikaci. Vydání. Údaje o vydávání (data a/nebo čísla). <i>Místo vydání</i> : Nakladatel, Rok vydání. <i>Edice</i>. <i>Poznámky</i>. Standardní číslo.

Příklad 15: záznam českého tištěného časopisu (jako celku)

- ✓ *Národní knihovna : knihovnická revue*. Národní knihovna České republiky. 1990-2004, roč. 1-15. Praha : Národní knihovna ČR, 1990-2004. 4x ročně. *Vycházel také v elektronické formě (On-line, 1214-0678)*. ISSN 0862-7487 (Print).

Prvním údajem záznamů seriálových publikací je jejich hlavní název [ČSN ISO 690, čl. 4.2]. Hlavní název lze v určitých případech doplnit i podnázvem (viz příklad 15). Za názvy se uvádějí údaje o vydávání seriálu [ČSN ISO 690, čl. 7.5.2].

Příklad 16: záznam zahraničního tištěného časopisu

- ✓ *Canadian and international education*. Comparative and International Education Society of Canada. June 1972- , vol. 1, no. 1- . **Toronto : Micromedia**, 1972- . **6x ročně. Název čas. ve franc: Éducation canadienne et internationale**. ISSN 0315-1409.

Příklad 17: záznam zahraniční edice tištěných materiálů (jako celku)

- ✓ *Discussion paper*. International Finance Corporation. 1989- , no. 1- . **Washington (D.C.) : World Bank**, 1989- . **Vychází nepravidelně**. ISSN 1012-8069.

3.1.5 Články v tištěných seriálových publikacích (časopisech, novinách aj.)

Základní obecná struktura bibliografického záznamu

Primární odpovědnost k článku. Název : podnázev článku. **Podřízená odpovědnost k článku**. Název : *podnázev zdrojového dokumentu*. Vydání. Rok vydání, Svazek/Ročník, Číslo, Rozsah stran. **Standardní číslo**.

Příklad 18: záznam článku v českém tištěném časopise

- ✓ POKORNÁ, Jaroslava. Národní retrospektivní bibliografie 19. a 20. století. *Čtenář*. 1990, roč. 43, č. 8-9, s. 254-256. **ISSN 0011-2321**.

Názvy zdrojových dokumentů (časopisů, novin aj.) se v souladu s normami ČSN ISO 690 a ISO 690-2 zapisují kurzivou. Názvu nepředchází žádné návěští. Lokace článku ve zdrojovém dokumentu (tj. údaje o roku vydání, svazku nebo ročníku, čísle a rozsahu stran) je všude v tomto metodickém materiálu oddělena od předchozího názvu (a popřípadě údaji o vydání) jednoznačně tečkou a mezerou (týká se tištěných i elektronických zdrojů). Zápis identifikátoru ISSN je doporučeným údajem (je výhodný pro případné automatické zpracování citovaného dokumentu).

Poznámka: text normy ČSN ISO 690 neobsahuje instrukci pro jednoznačnou interpunkci oddělování lokační části. Někdy je uváděna tečka a mezeru [ČSN ISO 690, čl. 4.4 nebo 7.11.2, příklad 3], jindy čárka a mezeru [ČSN ISO 690, čl. 4.4 nebo příklady z národní části]. Mladší norma ČSN ISO 690-2 oddělování lokační části již řeší jednoznačně pomocí tečky a mezery [ČSN ISO 690-2, čl. 5.2.2, příklady] - viz také příklady v podkapitole 3.2.5 tohoto metodického materiálu.

Příklad 19: záznam článku v anglickém tištěném časopise

- ✓ BORGMAN, Christine L. What are digital libraries? : competing visions. *Information processing and management*. 1999, vol. 35, no. 3, s. 227-243. **ISSN 0306-4573**.

Označování údajů z lokační části se zapisuje v jazyce dokumentu pomocí zkratk (viz příklad 19, 20, 21, 22 a 23).

Příklad 20: záznam článku ve francouzském tištěném časopise

- ✓ BONHOMME, Véronique; CALIXTE, Jacqueline. Systèmes d'information : automatisation du réseau informationel de la Chambre de commerce et d'industrie de Marseille. *Documentaliste*. 1989, vol. 26, n° 4-5, s. 194-199. ISSN 0012-4508.

Příklad 21: záznam článku v německém tištěném časopise

- ✓ BRANDTNER, Andreas. Zur Vernetzung der österreichischen Literaturarchive. *Bibliotheksdienst*. 1998, Jg. 32, Heft 12, s. 2055-2064. ISSN 0006-1972.

Příklad 22: záznam článku v polském tištěném časopise

- ✓ KĘSICKA, Hanna. Henryk Sawoniak (1912-2003). *Biuletyn informacyjny Biblioteki Narodowej*. 2003, t. 164, nr. 1, s. 60. ISSN 0006-3983.

Příklad 23: záznam článku v ruském tištěném časopise, který má hierarchické dělení na řady (původní cyrilika je transliterována do latinky)

- ✓ KAZANCEVA, K.V.; URSUL, A. D. Oтра́жени́е, знани́е, информаци́я. *Научно-техническая информация*. Serija 2., Informacionnyje processy i sistemy. 1981, no. 1, s. 1-9. ISSN 0548-0027.

3.1.6 Patentové dokumenty

Základní obecná struktura bibliografického záznamu

Primární odpovědnost (přihlašovatel). Název vynálezu. Podřízená odpovědnost. Poznámky. Země nebo vydávající úřad Druh patentového dokumentu, Číslo. Datum vydání patentového dokumentu.

Příklad 24: záznam patentového spisu (evropský patent)

- ✓ IBM (US). Parallel file system and method with a metadata node. Frank B. Schmuck aj. (inventors). MPT6: G06F17/30. EPO Patent, EP0890916 A. 1999-01-13.

Příklad 25: záznam mezinárodní patentové přihlášky PCT

- ✓ Joslin Diabetes Center (US). Methods for determining genetic susceptibility to diabetic nephropathy. Andrzej S. Krolewski (inventor). MPT6: C12Q1/68. WIPO PCT Application, WO1998US19511. 1998-09-18.

3.2 Bibliografické záznamy elektronických dokumentů

3.2.1 Elektronické monografie, WWW sídla, databáze a počítačové programy

Základní obecná struktura bibliografického záznamu

Primární odpovědnost. *Název* : *podnázev* [Druh nosiče]. **Podřízená odpovědnost.** Vydání a/nebo Verze. Místo vydání : Nakladatel/Vydavatel, Datum vydání, Datum aktualizace/revize [Datum citování u online dokumentů]. **Edice. Poznámky.** Dostupnost a přístup. Standardní číslo.

Příklad 26: záznam elektronického dokumentu uveřejněného na WWW

- ✓ LAGOZE, C. aj. *The Open Archives Initiative Protocol for Metadata Harvesting* [online]. Protocol Version 2.0 of 2002-06-14, Document version 2003/02/21T00:00:00Z. 2003 [cit. 2007-10-25]. Dostupný z World Wide Web: <<http://www.openarchives.org/OAI/openarchivesprotocol.html>>.

Za názvem elektronické monografické publikace se povinně po mezeře v hranaté závorce uvádí údaj o druhu nosiče, například [online], [CD-ROM] aj. Druh nosiče lze doplnit i údajem o druhu dokumentu, například [online databáze], [počítačový program na CD-ROM], [elektronická pošta] aj. [ČSN ISO 690-2, čl. 7.3]. U online dostupných dokumentů lze v případě neznámého či nejasného místa zveřejnění a neznámého či nejasného vydavatele tyto údaje vynechat [ČSN ISO 690-2, čl. 7.7.3 a čl. 7.8.3]. V poznámkách ale musí být vždy uvedena dostupnost zdroje - adresa URL. Datum vydání zdroje je údajem povinným. U online zdrojů je povinné datum citování dokumentu, které se uvádí v hranaté závorce, a to buď v normalizované formě (viz příklad 26) nebo v přirozeném pořadí v jazyce zpracovatele záznamu (viz příklad 27) [ČSN ISO 690-2, čl. 7.9.4].

Poznámková věta o dostupnosti (angl. „available“) může být v češtině formulována podle kontextu záznamu, například: „Dostupný“ (zdroj, materiál, dokument, archiv aj.), neutrálně „Dostupné“ aj. Anglický termín „World Wide Web“ lze z důvodu úspory místa zapsat i ve zkráceném tvaru „WWW“.

Příklad 27: záznam odborného webového sídla (s výrazným autorstvím fyzické osoby)

- ✓ SULLIVAN, Danny (ed.). *Search Engine Watch* [online]. 1996- [cit. 25. října 2007]. Dostupný z WWW: <<http://searchenginewatch.com>>.

Příklad 28: záznam WWW sídla (hlavní stránky) jednoho ročníku mezinárodní konference

- ✓ *The Eighth International World Wide Web Conference, Toronto Convention Centre, Toronto, Canada, May 11-14, 1999* [online]. Updated December 5, 2000 [cit. 25. října 2007]. Dostupný z WWW: <<http://www8.org/>>.

Příklad 29: záznam české oborové terminologické online databáze

- ✓ *KTD : Česká terminologická databáze knihovnictví a informační vědy (TDKIV)* [online databáze]. Praha : Národní knihovna České republiky, 2003- [cit. 2007-10-25]. Dostupný z WWW: <<http://sigma.nkp.cz/cze/ktid>>.

Jde o pokračující (integrující) informační zdroj, a proto je za vrocením pomlčka (otevřený a stále doplňovaný zdroj). Záznam hesla z této databáze je uveden v příkladu 37.

Příklad 30: záznam souboru elektronických textů na CD-ROM ze čtyř konferencí

- ✓ *New Information Technology Conference proceeding* [CD-ROM]. Ching-chih Chen (ed.); disc created by Ching-chih Chen, Amanda Lo, Yu-Huei Lainer. West Newton (Mass.) : MicroUse Information, 1991. 1 optický disk. Vyhledávací systém: Kaware. Obsahuje: 1st Pacific, Bangkok, 1987; 2nd Pacific, Singapore, 1989; 3rd International, Guadalajara, 1990; 4th International, Budapest, 1991.

Příklad 31: záznam počítačového programu

- ✓ *OCLC Passport for Windows* [počítačový program na disketě]. Online Computer Library Center. Version 1.10. Dublin (Ohio) : OCLC, c1995-1996. 6 disket; 5 1/4 palce. *Instalační program a uživatelské rozhraní pro Microsoft Windows.*

3.2.2 [Nesamostatné] části elektronických monografií, WWW sídel, databází a počítačových programů

Základní obecná struktura bibliografického záznamu

Primární odpovědnost ke zdrojovému dokumentu. *Název : podnázev zdrojového dokumentu* [Druh nosiče]. *Podřízená odpovědnost ke zdrojovému dokumentu.* Vydání a/nebo Verze. Místo vydání : Nakladatel/Vydavatel, Datum vydání, Datum aktualizace/revize [Datum citování u online dokumentů]. Označení části (kapitoly aj.), Název části. *Číslování v rámci zdrojového dokumentu.* Lokace v rámci zdrojového dokumentu. *Poznámky.* Dostupnost a přístup. Standardní číslo.

Příklad 32: záznam dílčí WWW stránky v části webového sídla odborné organizace

- ✓ Sdružení knihoven České republiky. *Sdružení knihoven ČR* [online]. Brno : SDRUK, aktualiz. 2007-09-17 [cit. 2007-10-25]. SDRUK. Stanovy. Dostupný z WWW: <<http://www.sdruk.cz/stanovy.php>>.

Údaje o nesamostatné části webového sídla se uvádějí za bibliografickými údaji zdroje jako celku a před poznámkami [ČSN ISO 690-2, čl. 7.14.1]. Jde-li o hierarchii více názvů částí, zapisuje se každý zvlášť a oddělují se tečkou a mezerou.

Příklad 33: záznam kapitoly elektronické verze původně tištěné knihy

- ✓ VAN RIJSBERGEN, C.J. *Information Retrieval*. 2nd ed. London : Butterworths, 1979. [Chapter] 2, Automatic text analysis. Hypertextová verze dostupná z WWW: <<http://www.dcs.gla.ac.uk/Keith/Chapter.2/Ch.2.html>>. ISBN 0-40-870929-4.

Příklad 34: záznam kapitoly a podkapitoly elektronické příručky odborné asociace

- ✓ Association of College and Research Libraries. Rare Books and Manuscript Section. *RBMS Manual* [online]. Including revisions approved by the RBMS Executive Committee at the ALA Annual Meeting, June 2002. [2002]. [cit. 25. října 2007]. II., Organizational structure. C., Standing Committee. Dostupný z WWW: <http://www.rbms.info/rbms_manual/standing_committees.shtml>.

V záznamu příkladu 34 je v údaji o primární odpovědnosti uplatněno korporativní záhlaví ve formě doporučené normami [ČSN ISO 690 a ČSN ISO 690-2, čl. 7.1.3 a 7.1.4]. Forma záhlaví je převzata ze souboru autoritních záznamů Kongresové knihovny USA. Datum není v dokumentu přímo uvedeno, a proto je datum převzaté z údaje o odpovědnosti umístěno v hranaté závorce. URL adresa je adresou souboru se závislou částí celého dokumentu.

3.2.3 [Samostatné] příspěvky do elektronických monografií, webových sídel, databází a počítačových programů

Základní obecná struktura bibliografického záznamu

Primární odpovědnost k příspěvku. Název : podnázev příspěvku. In Primární odpovědnost ke zdrojovému dokumentu. *Název : podnázev zdrojového dokumentu* [Druh nosiče]. **Podřízená odpovědnost ke zdrojovému dokumentu.** Vydání a/nebo Verze. Místo vydání : Nakladatel/Vydavatel, Datum vydání, Datum aktualizace/revize [Datum citování u online dokumentů]. **Číslování v rámci zdrojového dokumentu.** Lokace v rámci zdrojového dokumentu. **Poznámky.** Dostupnost a přístup. Standardní číslo.

Příklad 35: záznam příspěvku z americké online konference (archiv)

- ✓ MIKSA, Francis L.; DOTY, Philip. Intellectual Realities and the Digital Library. In *Digital Libraries '94 : Proceedings of the First Annual Conference on the Theory and Practice of Digital Libraries, June 19-21, 1994 - College Station, Texas, USA* [online]. **Electronic version created by Scott W. Hassan and Ted Metcalfe.** S.l. : Texas A&M University, Center for the Study of Digital Libraries, 1994, last mod. 23 Sep 1995 [cit. 2007-10-25]. Dostupný z WWW: <<http://www.csdli.tamu.edu/DL94/paper/miksa.html>>.

V případě neznámého místa publikování zdrojové publikace, kdy je ale znám vydavatel, se v údaji o místě vydání zapisuje latinská zkratka S.l. (Sine loco), popřípadě český ekvivalent B.m. (Bez místa) [ČSN ISO 690, čl. 7.6.4 a ČSN ISO 690-2, čl. 7.7.3].

Příklad 36: záznam příspěvku na jednom z ročníků české online konference

- ✓ SVOBODA, M.; BAYER, J. 2003. Dostupnost vysokoškolských kvalifikačních prací : východiska pro další řešení. In *INFORUM 2003 : 9. konference o profesionálních informačních zdrojích, 27.-29.5. 2003 : sborník z konference informačních profesionálů* [online]. Praha : Albertina icome Praha; Vysoká škola

ekonomická v Praze, 2002. Dostupný z WWW:
<http://www.inforum.cz/inforum2003/prispevky/Svoboda_Martin.pdf>. ISSN 1801-2213.

Příklad 37: záznam hesla z české oborové terminologické online databáze

- ✓ MATUŠÍK, Zdeněk; JONÁK, Zdeněk. Dokument. In *KTD : Česká terminologická databáze knihovnictví a informační vědy (TDKIV)* [online databáze]. Praha : Národní knihovna České republiky, 2003- [cit. 2007-10-25]. Systém. č.: 000000502. Dostupná z WWW: <<http://sigma.nkp.cz/cze/ktd>>.

3.2.4 Elektronické seriálové publikace (časopisy, noviny, edice aj.)

Základní obecná struktura bibliografického záznamu

Název : podnázev [Druh nosiče]. Vydání a/nebo Verze. Místo vydání : Nakladatel/Vydavatel, Datum vydání, Datum aktualizace/revize [Datum citování u online dokumentů]. Edice. Poznámky. Dostupnost a přístup. Standardní číslo.

Příklad 38: záznam elektronické online dostupné verze českého odborného časopisu

- ✓ *Národní knihovna : knihovnická revue* [online]. 1990-2004, roč. 1-15. Praha : Národní knihovna ČR, 1990-2004 [cit. 2007-10-15]. **4x ročně. Vycházel také v tištěné formě (ISSN 0862-7487, Print).** Dostupný z WWW: <<http://full.nkp.cz/nkkr/NKKR.html>>. ISSN 1214-0678 (On-line).

Příklad 39: záznam elektronického online dostupného zahraničního časopisu

- ✓ *JEP : The Journal of Electronic Publishing* [online]. Ann Arbor (MI) : University of Michigan Press, 1995- [cit. 2005-04-20]. **3x ročně.** Přerušené vydávání v letech 2003-2005. Dostupný z WWW: <<http://www.journalofelectronicpublishing.org/>>. ISSN 1080-2711.

Příklad 40: záznam podřady elektronické edice (bez identifikátoru ISSN, dokument již není na uvedeném serveru k dispozici)

- ✓ *Scripta electronica*. Starý Orient II, Seria monographica [online]. Praha : Ústav starého Předního východu FF UK, 1996- [cit. 2003-02-03]. **Publikovaná nepravdělně.** Dostupný z WWW: <<http://enlil.ff.cuni.cz/>>.

3.2.5 Články v elektronických seriálech (časopisech, novinách aj.)

Základní obecná struktura bibliografického záznamu

Primární odpovědnost k článku. Název : podnázev článku. <i>Název : podnázev zdrojového dokumentu</i> [Druh nosiče]. Vydání. Datum vydání zdrojového dokumentu, Svazek (Ročník), Číslo, Datum aktualizace/revize [Datum citování u online dokumentů], Lokace v rámci zdrojového dokumentu. Poznámky. Dostupnost a přístup. Standardní číslo.

Příklad 41: záznam článku z českého elektronického online dostupného časopisu

- ✓ VYČÍTALOVÁ, Hana. Elektronické vědeckovýzkumné a technické zprávy zpřístupňované na českých webových serverech. *Ikaros* [online]. 2003, roč. 11, č. 10 [cit. 2007-10-25]. Dostupný z WWW: <<http://www.ikaros.cz/node/4341>>. URN-NBN:cz-ik4341. ISSN 1212-5075.

Příklad 42: záznam článku z anglického elektronického online dostupného časopisu

- ✓ HAGEN, J.H.; DOBRATZ, S; SCHIRMBACHER, P. Electronic Theses and Dissertations Worldwide : Highlights of the ETD 2003 Symposium. *D-Lib Magazine* [online]. 2003, vol. 9, no. 7/8 [cit. 2007-10-25]. Dostupný z WWW: <<http://www.dlib.org/dlib/july03/hagen/07hagen.html>>. ISSN 1082-9873.

3.2.6 Systémy elektronických konferencí, diskusních listů aj.

Základní obecná struktura bibliografického záznamu

Název : <i>podnázev zdroje</i> [Druh nosiče]. Místo vydání : Vydavatel, Datum vydání [Datum citování]. Poznámky . Dostupnost a přístup.

Příklad 43: záznam českého volně dostupného elektronického diskusního listu (záznam jednotlivé zprávy viz příklad 45)

- ✓ *STR-SKOL : Diskuse na tema stredni skoly a Internet* [online]. Praha : CESNET, 1994- [cit. 2007-10-25]. Dostupný z Internetu: <str-skol@CESNET.CZ>. Dostupný také z WWW: <<http://listserv.cesnet.cz/archives/str-skol.html>>.

Příklad 44: záznam amerického volně dostupného elektronického diskusního listu (záznam jednotlivé zprávy viz příklad č. 46)

- ✓ *Web4Lib Electronic Discussion : An electronic discussion for library-based World-Wide Web managers* [online]. May 12, 1994- [cit. 2007-10-25]. Dostupný z Internetu: <web4lib@webjunction.org>. Dostupný také z WWW: <<http://lists.webjunction.org/web4lib/>>.

3.2.7 Jednotlivé elektronické zprávy z elektronických konferencí, diskusních listů aj.

Základní obecná struktura bibliografického záznamu

Primární odpovědnost ke zprávě. Název : <i>podnázev zprávy</i> . In <i>Název systému zpráv</i> [Druh nosiče]. Podřízená odpovědnost/příjemce zprávy . Místo vydání : Vydavatel, Datum vydání (u osobní a neveřejné komunikace se uvádí datum odeslání) [Datum citování]. Číslování v rámci systému zpráv . Lokace v rámci systému zpráv. Poznámky . Dostupnost a přístup (s výjimkou osobní nebo neveřejné komunikace).

Příklad 45: záznam zprávy z volně dostupného elektronického listu (celek listu viz příklad 43)

- ✓ WAGNER, Janek. Dotace SIPVZ pro zelene skoly v roce 2006. In *STR-SKOL : Diskuse na tema stredni skoly a Internet* [online]. Praha : CESNET, Sun, 18 Dec 2005 20:09:27 +0100 [cit. 25. řijna 2007]. Dostupný z Internetu: <str-skol@CESNET.CZ>. Dostupný také z WWW: <<http://lsv.cesnet.cz/cgi-bin/wa?A2=ind0512&L=str-skol&T=0&F=&S=&P=122>>.

V případě jednotlivých zpráv se v údaji o datu vydání zapisuje přesné datum včetně časových údajů [ČSN ISO 690-2, čl. 7.9.1]. Údaje se přebírají v jazyce dokumentu z hlavičky zprávy.

Příklad 46: záznam zprávy ze amerického volně dostupného elektronického listu (záznam celku listu viz příklad 44)

- ✓ KOCH, Traugott. CfP : Special Issue on Digital Libraries and eScience, IJDL. In *Web4Lib Electronic Discussion* [online]. Mon Mar 13 11:12:13 EST 2006 [cit. 2007-10-25]. Dostupný z Internetu: <web4lib@webjunction.org>. Dostupný také z WWW: <<http://lists.webjunction.org/wjlists/web4lib/2006-March/039960.html>>.

Příklad 47: záznam zprávy z elektronické skupiny Newsgroup a odpovědi na ni

- ✓ MODEL, Josh. NCBI Blast Report - Expect(2) . In *BIO-SOFTWARE/bionet.software* [online]. Wed Mar 22 19:03:14 EST 2006 [cit. 2007-10-25]. Dostupný z Internetu: <bio-soft@net.bio.net>. Dostupný také z WWW: <<http://www.bio.net/bionet/mm/bio-soft/2006-March/024540.html>>.
- ✓ KARPLUS, Kevin. Re: NCBI Blast Report - Expect(2). In *BIO-SOFTWARE/bionet.software* [online]. Wed Mar 22 20:02:44 EST 2006 [cit. 2007-10-25]. Dostupný z Internetu: <bio-soft@net.bio.net>. Dostupný také z WWW: <<http://www.bio.net/bionet/mm/bio-soft/2006-March/024541.html>>.

Příklad 48: záznam zprávy (přeposlané) z neveřejného diskusního listu a odpovědi na ni

- ✓ SUBIRATS, Imma. Fwd: Towards a Continuum of Scholarship. In *E-LIS editors* [online]. 08 Mar 2006, 11:36:20 PM [cit. 2007-10-25]. Dostupný z Internetu pro registrované účastníky: <elis-editors@lists.openlib.org>.
- ✓ MORRISON, Heather. Re: Fwd: Towards a Continuum of Scholarship. In *E-LIS editors* [online]. 09 Mar 2006, 12:09:56 A [cit. 2007-10-25]. Dostupný z Internetu pro registrované účastníky: <elis-editors@lists.openlib.org>.

Příklad 49: záznam neveřejné zprávy z osobní emailové komunikace

- ✓ BENDA, Jan. RE: Informace o informacnim systemu statni spravy [elektronická pošta]. Message to: Libor Kubka. 20 Jan 1999 [cit. 1999-05-05]. Osobní komunikace.

3.3 Bibliografické záznamy dalších typů dokumentů (nezahrnutých do ČSN ISO 690 a ČSN ISO 690-2)

Tato podkapitola metodického materiálu zahrnuje návrhy struktur bibliografických záznamů vybraných typů dokumentů, které nejsou obsaženy v normách ČSN ISO 690 a ČSN ISO 690-2. Jde o dokumenty, které jsou ale relativně často citovány studenty ve vysokoškolských kvalifikačních pracích, a proto je jim v tomto materiálu věnována pozornost.

Návrh zahrnuje struktury záznamů samotných vysokoškolských kvalifikačních prací, výzkumných či technických zpráv a zpráv administrativních, technických norem a jiných standardů a některých typů legislativních materiálů. Navržené struktury ve svém jádru vycházejí z ustanovení obou norem ČSN ISO 690 a ČSN ISO 690-2. Některé specifické a unikátní údaje jsou ve strukturách záznamů pro zahrnuté dokumenty navrženy v souladu s jinými metodikami, protože obě citované normy tyto údaje neřeší. Některá řešení jsou převzata z bývalé české citační normy ČSN 01 0197, jiná z různých katalogizačních standardů.

3.3.1 Vysokoškolské kvalifikační práce

Příklad 50: záznam zahraniční disertační práce publikované univerzitním nakladatelstvím

- ✓ FLOSS, Franziska. *Soziale Ungleichheit im Alter*. Wien : VWGÖ, 1982. II, 204, IV s. Dissertationen der Johannes Kepler-Universität, 37. ISBN 3-85369-518-3.

Struktura záznamu publikované disertační práce v podstatě odpovídá modelu popisu jakékoliv publikované tištěné monografie (viz příklady 1-5 v tomto metodickém materiálu). Ediční údaje jsou běžně nepovinné, ale v případě výše uvedeného záznamu by tyto údaje bylo vhodné uvést (označují typ vysokoškolské práce i instituci přidávající titul).

Příklad 51: záznam nepublikované české diplomové práce

- ✓ ČERŇOVÁ, Dagmar. *Regionální funkce knihoven v Plzeňském kraji*. Plzeň, 2003. 128, XXI s., 7 tab. příl. Diplomová práce (Mgr.). Univerzita Karlova v Praze, Filozofická fakulta, Ústav informačních studií a knihovnictví.

Záznam nemůže v tomto případě obsahovat údaj o nakladateli, protože práce nebyla publikována. Údaj o typu vysokoškolské kvalifikační práce, přiděleném titulu a instituci, která titul přidělila, jsou umístěny v oblasti poznámek. Vzhledem k tomu, že nejde o publikovanou práci, je nutné tyto poznámky stanovit jako povinné.

Příklad 52: záznam disertační práce v papírové podobě, která ale byla po obhajobě zveřejněna také prostřednictvím digitálního repozitáře na WWW (údaj o dostupnosti na WWW je v tomto případě nepovinný)

- ✓ HLAVÁČEK, Michal. *Nestandardní modely pro rozhodování a vyjednávání ekonomických subjektů týkající se ekonomických informací*. Praha, 2003. 106 s. Disertační práce (PhD). Univerzita Karlova. Fakulta sociálních věd. Institut

ekonomických studií. Dostupný také z WWW:
<http://ies.fsv.cuni.cz/storage/work/406_hlavacek.pdf>.

Příklad 53: záznam americké disertační práce publikované pouze elektronicky a dostupné z digitálního repozitáře mateřské univerzity

- ✓ SULEMAN, H. *Open Digital Libraries* [online]. Blacksburg (Virginia) : Virginia Polytechnic Institute and State University, University Libraries, November 19, 2002 [cit. 2007-10-25]. 201 s. Disertační práce (PhD). Virginia Polytechnic Institute and State University. Dostupný z WWW:
<<http://scholar.lib.vt.edu/theses/available/etd-11222002-155624/unrestricted/odl.pdf>>.

Disertace je zveřejněna elektronicky v rámci systému spravovaného univerzitními knihovnami dané školy, proto je vyplněn také údaj o vydavateli.

Příklad 54: záznam německé disertační práce publikované pouze elektronicky (na mateřské univerzitě a také v národním digitálním archivu)

- ✓ BECKER, Wolfgang. *Dynamische adaptive Lastbalancierung für große, heterogen konkurrierende Anwendungen* [online]. Stuttgart : Universität Stuttgart, 1995 [cit. 2007-10-25]. 134 s. Disertační práce (Dr. rer. nat.). Universität Stuttgart, Fakultät für Informatik, Institut für Parallele und Verteilte Höchstleistungsrechner. Dostupný z univerzitního systému OPUS: <<http://elib.uni-stuttgart.de/opus/volltexte/1999/5/pdf/5.pdf>>. URN: urn:nbn:de:bsz:93-opus-59.

3.3.2 Výzkumné, technické zprávy a výroční zprávy

Příklad 55: záznam technické zprávy

- ✓ GIBB, A. *Developing trainer and organiser competency for supporting SMEs in Europe*. Durham, 1990. 45 s. Technická zpráva. DUBS-OP--9043. Durham University, Business School. Dostupná také z British Library Document Supply Centre DSC:3630.934815(DUBS-OP--9043).

Specifickým znakem výzkumných a technických zpráv je jejich označení a číslo. Příslušný údaj je v záznamu uveden v poznámkách po označení typu zprávy. Dále mohou následovat údaje o výzkumné úloze a zejména jméno instituce, kde byl výzkum realizován. Lze uvést i dostupnosti tohoto dokumentu v současnosti.

Příklad 56: záznam výzkumné zprávy zveřejněné také na WWW (údaj o dostupnosti na WWW je v tomto případě nepovinný)

- ✓ KOSTELECKÝ, Jan. *Připojení lokalit zhuštění bodového pole na DOPNUL*. Zdiby, 1999. 21 s., 9 s. příl. Výzkumná zpráva. 998/99. Výzkumný ústav geodetický, topografický a kartografický. Dostupný také z WWW:
<http://www.vugtk.cz/odis/sborniky/vyzk_zpravy/Vz_0998.pdf>.

Příklad 57: záznam původně nepublikované technické zprávy z historického fondu specializované instituce, nyní dostupné také z digitálního archivu (údaj o dostupnosti na WWW je v tomto případě nepovinný)

- ✓ CHAPMAN, Dean R. *An approximate analytical method for studying entry into planetary atmospheres*. Washington, May 1958. 103 s. Technická zpráva. NACA TN-4276. National Advisory Committee for Aeronautics. **Dostupný také z elektronického archivu:** <<http://naca.larc.nasa.gov/reports/1958/naca-tn-4276/>>.

Příklad 58: záznam nepublikované výzkumné zprávy, dostupné později také na WWW (některé poznámky a údaj o dostupnosti jsou v tomto případě nepovinné)

- ✓ BRATKOVÁ, E. (zprac.). *Systémy pro rozšiřování a zpřístupňování elektronických disertačních prací : analýza současného stavu v zahraničí*. Praha, 2003-10-31, poslední aktualizace 2004-02-22. 59 s. Zpráva pro grantovou úlohu FRVŠ č. 2045/2003. **Řešitelská pracoviště: Ústřední knihovna Univerzity Karlovy v Praze a Knihovna Centra pro ekonomický výzkum a doktorské studium Univerzity Karlovy v Praze.** Dostupný také z WWW: <<http://www.evskp.cz/Dokumentyver/systemy-analyza.pdf>>.

Příklad 59: záznam výzkumné zprávy publikované v rámci edice Odboru výzkumu a vývoje Britské knihovny

- ✓ STEELE, J. *Information management in advice centre*. London : British Library, Research and Development Department, 1991. 59 s. BLRD Report, 6035. ISBN 0-85374-532-3.

Příklad 60: záznam výroční zprávy Státní technické knihovny (publikované)

- ✓ Státní technická knihovna (Praha, Česko). *Výroční zpráva Státní technické knihovny 1999*. **Odp. red. Jan Bayer**. Praha : Státní technická knihovna, říjen 2000. 41, [2] s. **Účelová publikace. Neprodejné.** ISBN 80-901287-9-3. ISSN 1212-6268.

Výroční zprávy korporací se popisují pod korporativním autorstvím (korporace jsou jejich autory). Zpracovatelé těchto zpráv mohou být uvedeni v oblasti podřízené (sekundární) odpovědnosti za názvem.

Příklad 61: záznam výroční zprávy Moravské zemské knihovny (publikované a také dostupné v přepisu na WWW)

- ✓ Moravská zemská knihovna (Brno, Česko). *Moravská zemská knihovna : výroční zpráva 2002*. **[Red. Jaromír Kubíček]**. Brno : Moravská zemská knihovna, [2003]. 90 s. Dostupný také z WWW: <<http://www.mzk.cz/knihovne/vz2002/>>. ISBN 80-7051-149-4.

3.3.3 Technické normy a jiné standardy

Příklad 62: záznam aktuálně platné mezinárodní normy ISO (anglické verze) a záznam jejího českého překladu (harmonizovaná norma)

- ✓ ISO 15707:2001. *Information and documentation – International Standard Musical Work Code (ISWC)*. 1st ed. **Geneva : ISO**, 2001-11-15. **10 s.**
- ✓ ČSN ISO 15707. *Informace a dokumentace – Mezinárodní standardní kód hudebního díla (ISWC)*. **Praha : ČSNI**, listopad 2002. **12 s.**

Specifickým a jedinečným znakem technických norem je jejich označení a číslo. Označení a číslo normy (k číslu může být připojeno datum vydání po dvojtečce bez mezery, pokud je takto uvedeno v dokumentu) jsou v tomto metodickém materiálu uvedeny jako vstupní prvek záznamu (též podle metodik předchozích citačních norem) - jde o vhodný prvek k zařazení záznamu v abecedně uspořádaných seznamech bibliografických záznamů. Vstupní prvek je od názvu normy oddělen tečkou a mezerou. Údaje o místu a vydavateli a rozsah dokumentu lze považovat, stejně jako u knižních publikací za údaje nepovinné.

Příklad 63: záznam dřívější, nyní zrušené české normy (z fondu českého ČNI)

- ✓ ČSN 01 0198. *Formální úprava rešerší*. Praha : Vydavatelství Úřadu pro normalizaci a měření, 1972. 4 s. Zrušená norma (bez náhrady). Platnost ukončena v březnu 2002.

Příklad 64: dvě varianty záznamu specifického internetového standardu typu RFC dostupného pouze online (v elektronické podobě)

- ✓ RFC 1737. *Functional Requirements for Uniform Resource Names* [online]. K. Sollins, L. Masinter. December 1994 [cit. 2007-10-25]. 7 s. Dostupný z WWW: <<ftp://ftp.rfc-editor.org/in-notes/rfc1737.txt>>.
- ✓ SOLLINS, K; MASINTER, L. *Functional Requirements for Uniform Resource Names* [online]. December 1994 [cit. 2007-10-25]. 7 s. Request For Comments (RFC) 1737. Dostupný z WWW: <<ftp://ftp.rfc-editor.org/in-notes/rfc1737.txt>>.

Jde o specifické standardy, připravované počítačovými odborníky a schvalované internetovou organizací IETF (Internet Engineering Task Force). Jejich digitální fond je dostupný z WWW. Mohou být popřípadě později schváleny jako technické normy úrovně ISO, IEC apod. První varianta je navržena v souladu s modelem v předchozích příkladech technických norem ISO a ČSN, je vhodná k zařazení záznamu v abecedně uspořádaných seznamech bibliografických záznamů (tvůrci standardu jsou ale uvedeni v rámci sekundární odpovědnosti v přirozeném pořadí). Jde o optimální variantu vhodnou k rychlé identifikaci tohoto typu standardu. Druhá varianta upřednostňuje tvůrce standardu (jsou ve vstupním prvku), údaj o označení a číslu standardu se proto musí uvést až v rámci poznámky.

3.3.4 Vybrané legislativní dokumenty

Příklad 65: záznam zákona ČR zveřejněného ve svazku publikované sbírky zákonů (údaj o dostupnosti na WWW je v tomto případě nepovinný)

- ✓ Česko. Zákon č. 106 ze dne 11. května 1999 o svobodném přístupu k informacím. In *Sbírka zákonů České republiky*. 1999, částka 39, s. 2578-2582. Dostupný také z WWW: <<http://www.mvcr.cz/sbirka/1999/sb039-99.pdf>>.

V pozici primární odpovědnosti je v záznamu uvedeno jméno země (působnost zákona). Jde o princip uplatňovaný také v profesionální rovině katalogizačního popisu. Normy ČSN ISO 690 a ČSN ISO 690-2 tento princip uvádějí v čl. 7.1.3.

V seznamech použité literatury lze tohoto principu výhodně využít, bude-li práce citovat více takových dokumentů a z různých zemí.

Příklad 66: záznam zákona bývalého Československa, zveřejněného ve svazku publikované sbírky zákonů (údaj o dostupnosti na WWW je v tomto případě nepovinný)

- ✓ Československo. Zákon č. 527 ze dne 27. listopadu 1990 o vynálezech, průmyslových vzorech a zlepšovacích návrzích. In *Sbírka zákonů České a Slovenské federativní republiky*. 1990, částka 86, s. 1952-1964. **Dostupný také z WWW:** <<http://www.mvcr.cz/sbirka/1990/sb086-90.pdf>>.

Geografické jméno se ověřuje v souborech národních autoritních záznamů (přihlíží se k vývoji státu).

Příklad 67: záznam vládního usnesení ČR zveřejněného ve svazku publikovaného vládního věstníku (údaj o dostupnosti na WWW je v tomto případě nepovinný)

- ✓ Česko. Vláda. Usnesení vlády České republiky ze dne 7. července 2004 č. 679 o Koncepti rozvoje knihoven v České republice na léta 2004 až 2010. In *Věstník vlády pro orgány krajů a orgány obcí*. 2004, roč. 2, částka 4, s. 212. **Text usnesení dostupný také z WWW:** <http://www.mvcr.cz/vestnik/2004/vest_4.pdf>. **Text usnesení v přepisu včetně Předkládací zprávy dostupný také z WWW:** <http://knihovnam.nkp.cz/docs/Koncepce04_10.doc>.

V záznamu je za jménem země po tečce a mezeře uvedeno jméno orgánu státní správy (Vláda). Poznámka o druhé dostupnosti je žádoucí, protože přepis textu usnesení zahrnuje navíc text Předkládací zprávy.

Příklad 68: záznam ministerské vyhlášky ČR zveřejněné ve svazku publikované sbírky zákonů (údaj o dostupnosti na WWW je v tomto případě nepovinný)

- ✓ Česko. Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy. Vyhláška č. 317 ze dne 27. července 2005 o dalším vzdělávání pedagogických pracovníků, akreditační komisi a kariérním systému pedagogických pracovníků. In *Sbírka zákonů, Česká republika*. 2005, částka 111, s. 5654-5674. **Dostupný také z WWW:** <<http://www.mvcr.cz/sbirka/2005/sb111-05.pdf>>.

V záznamu je za jménem země po tečce a mezeře uvedeno jméno orgánu státní správy (Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy).

4 Základní pravidla tvorby bibliografických záznamů a jejich seznamů

4.1 Zdroje informací

Hlavním zdrojem pro tvorbu bibliografických záznamů jsou **samotné dokumenty (informační zdroje), tradiční i elektronické (digitální)**, které autor používá a/nebo cituje ve své práci jako celky nebo jejich části.

Prioritním zdrojem bibliografických údajů u **tradičních dokumentů** je **titulní stránka** nebo její **rovnocenná náhrada** (štítky u audiovizuálních nosičů apod.). Pokud tyto zdroje chybějí, lze použít zdroje alternativní (desky, obálky aj.).

Hlavním zdrojem bibliografických údajů u **elektronických dokumentů** je příslušná digitální **kopie**, která byla viděna a užita prostřednictvím obrazovky počítače. U internetových či webových dokumentů/informačních zdrojů je důležitá **konkrétní verze a konkrétní umístění dokumentu/informačního zdroje v síti**. Prioritním zdrojem údajů jsou úvodní stránky obrazovek. Alternativním zdrojem může být doprovodná dokumentace nebo obal (u lokálně dostupných zdrojů).

4.2 Obecná pravidla

Údaje pro bibliografické záznamy se v zásadě zapisují tak, jak jsou uvedeny v dokumentech (toto pravidlo se však netýká primární odpovědnosti, tedy vstupních prvků, resp. záhlaví, určených k řazení záznamů). Není však vždy nutné přesně opisovat uvedené pravopisné detaily (psaní velkých písmen, interpunkce aj.).

4.2.1 Transliterace a transkripce

Údaje o dokumentech v nelatinkových písmech je nutné **transliterovat** nebo **transkribovat** do latinské abecedy podle národních nebo mezinárodních norem, resp. dalších pomůcek. Pro přepis **cyriliky** v ČR se doporučuje využití normy ČSN ISO 9 (01 0185) (Informace a dokumentace - Transliterace cyrilice do latinky - slovanské a neslovanské jazyky, 2002).

Transliterovaná forma údaje může buď nahradit originální formu, nebo může být připojena v hranatých závorkách.

4.2.2 Zkratky a psaní velkých písmen

Křestní a rodová jména autorů, redaktorů apod. se mohou v záznamech uvádět **v iniciálách**.

Jména států, provincií, zemí atd. připojená ke jménům míst vydání nebo ke jménům korporací jako zpřesnění (**kvalifikátory**) se mohou zkracovat podle normy ČSN EN ISO 3166-1 (97 1002) (Kódy pro názvy zemí a jejich částí - Část 1: Kódy zemí, 2007).

Názvy seriálových publikací se mohou zkracovat podle mezinárodní normy ČSN ISO 4 (01 0196) (Informace a dokumentace - Pravidla zkracování slov z názvů a názvů dokumentů, 1999).

Ostatní slova v bibliografických záznamech se zkracují podle normy ČSN ISO 832 (01 0149) (Informace a dokumentace - Bibliografický popis a citace - Pravidla zkracování bibliografických termínů, 2001).

Psaní velkých písmen musí být v souladu s pravopisnou praxí přijatou pro jazyk nebo písmo uváděných informací.

4.2.3 Interpunkce

Pro všechny bibliografické záznamy je nutné používat jednotný systém interpunkce.

Každý údaj v záznamu se odděluje od dalšího prostřednictvím **stanovené interpunkce**, jako jsou tečka, čárka, středník, dvojtečka aj. Interpunkce pro jednotlivé typy záznamů v této příručce je připravena v zásadě podle norem ISO 690 a ISO 690-2. **Několik málo případů nestejně zapisované interpunkce v jedné a druhé normě** je vyřešeno **ve prospěch řešení uvedeného v novější normě ISO 690-2**.

Různé doplňkové údaje se uvádějí buď v hranatých nebo kulatých závorkách. Dlouhé údaje lze zkrátit a doplnit znakem pro výpustku (...).

4.2.4 Jazyk bibliografických záznamů

U většiny bibliografických údajů v záznamu uplatňujeme **pravidlo jazyka dokumentu**, tj. údaje budou uvedeny v jazyce dokumentu. Jde o názvy (včetně názvů edic a názvů zdrojových dokumentů), údaje o vydání, nakladatelské údaje včetně dat vydání, označování specifických údajů u seriálů včetně lokačních údajů u článků nebo příspěvků.

Jazyk zpracovatele (v našem případě **čeština**) se uplatňuje u některých údajů uváděných v hranatých závorkách (např. druh či typ elektronického nosiče, překlad názvu aj.), dále u rozsahu dokumentů (stránkování) - používá se všude například zkratka „s.“, která zastupuje uměle vkládané slovo „stran“ nebo „strana“, dále v poznámkách, jsou-li v záznamu uváděny, nebo v doplňkových údajích (pouze u některých jmen). Uplatnit lze případně i české zkratky „aj.“, „B.m.“, „b.n.“ aj. (vedle v mezinárodním kontextu doporučovaných latinských variant „et al.“, „S.l.“, „s.n.“).

4.2.5 Druh písma

Pokud to technické možnosti dovolují, lze při tvorbě záznamů uplatnit různé typy písma. U názvů dokumentů (jako celků) nebo názvů zdrojových dokumentů uplatňujeme, podle vzoru ISO 690, je-li to možné, **kurzivu**.

4.2.6 Dodatky a opravy

Doplňkové údaje se uvádějí v případě, že je nutné opravit chyby v dokumentu, přeložit nebo transliterovat údaje apod. Všechny takové údaje s výjimkou těch, které jsou uvedeny v poznámkách, se mají zapisovat za modifikovaný prvek do **hranatých závorek**. Například:

1999 [spr. 1998]
SMITH, J[ames] L.

Kvalifikátory (doplňky k údajům) se uvádějí v kulatých závorkách, například:

Cambridge (Mass.)
Oxford (Velká Británie)
Washington (D.C.)

4.3 Specifikace bibliografických údajů

4.3.1 Primární odpovědnost k dokumentu

- **Osoby a korporace**

Údaj primární odpovědnosti je prvním údajem v bibliografických záznamech. Hraje důležitou roli při řazení záznamů v závěrečných seznamech použité literatury, bibliografických soupisech nebo seznamech aj.

U běžných textových dokumentů (včetně elektronických) je primárně odpovědný **autor**, u patentových dokumentů **přihlašovatel** nebo **majitel patentu**. **Korporace** se uplatňuje v roli primární odpovědnosti v případě administrativních děl, děl prezentujících kolektivní myšlení, činnost orgánů státní správy apod.

Editoři, sestavovatelé, redaktori apod. (sborníků, bibliografií aj.) se mohou uvést v primární odpovědnosti pouze v případě, že jsou jmenovitě uvedeni na významném místě v dokumentu. Za jméno se pak připojuje zkratka **ed.** v kulaté závorce nebo její ekvivalent v jazyce zpracovatele, např. (red.), (zprac.) aj. Příklad:

SMITH, J.; BROWN, H. (ed.). *The information society*

U **seriálových publikací** je prvním údajem (i pro řazení) jejich hlavní název a popřípadě i podnázev. Totéž pravidlo se ale může týkat i monografických prací (neexistuje-li jejich autor)

- **Formální úprava jmen fyzických osob**

Pro seznamy bibliografických záznamů ale i citace se doporučuje uvádět jméno osoby v **invertovaném tvaru** (příjmení, křestní a popřípadě rodové jméno). Za příjmením následuje čárka a mezera. Křestní a rodová jména lze uvádět iniciálou (s nebo bez teček). Například:

STEWART, JTC
VAN RIJSBERGEN, C. J.

BORGMAN, Christine L.
PRICE-WILKIN, John
LA FONTAINE, Henri
ANDĚROVÁ, Ivana

Jména v invertovaném tvaru (záhlaví) je vhodné uvádět podle **souborů národních autoritních záznamů** (doporučeno pro posluchače ÚISK).

- **Korporace**

Jméno korporace se zapisuje, jak sděluje norma, běžně ve formě, v jaké je uvedeno v dokumentu [ČSN ISO 690, čl. 7.1.3]. (V zájmu jednotnosti lze posluchačům ÚISK zejména z důvodu řazení záznamů do abecedy doporučit pro zjišťování korporativního záhlaví využívání **souborů národních autoritních záznamů**). Podřízené korporace se uvádějí po tečce a mezeře za korporací nadřizenou. Orgány státní správy se uvádějí pod jménem země (doporučuje se opět využívání souborů národních autoritních geografických záznamů). Pokud je nutné upřesnění (kvalifikátor) k identifikaci korporace, uvede se do kulaté závorky místo sídla. Například:

Univerzita Karlova
Univerzita Karlova. Ústav informačních studií a knihovnictví
Unesco
OCLC
Reference and User Services Association
Národní pedagogická knihovna Komenského (Praha, Česko)
Státní vědecká knihovna (České Budějovice, Česko)
Université Joseph Fourier (Grenoble)
University of London. School of Pharmacy
Slovensko. Ministerstvo hospodárstva
Česko [uvádí se např. u zákonů]
Švédsko
Česko. Vláda
Česko. Ministerstvo vnitra
Červený Kostelec (Česko)
Francie. Ministère de la culture et de la communication
Spojené státy americké. Congress
Studio Fontána (firma)

- **Dvě, tři a více než tři jména**

Má-li dokument více autorů, jako první se uvádí autor s **typograficky nejvýraznějším** jménem. Jsou-li jména stejně výrazná, uvádí se jako první to, které je **první** uvedené v dokumentu. Maximální doporučený počet jmen v primární odpovědnosti je limitován **počtem 3**. Jednotlivá jména se oddělují středníkem a mezerou (dle doporučení ISO 690-2). Jsou-li v dokumentu **více než tři jména**,

uvádí se pouze první nebo první dvě či tři. Další je možné vynechat. Pokud se vynechá jedno nebo více jmen, připojuje se za poslední jméno latinská zkratka **et al.** (et alii) nebo česká zkratka **aj.** (a jiní). Například:

BROWN, A.J.; SMITH, A.P.; WEBER, T.

PRICE-WILKIN, John et al.

CEJPEK, Jiří aj.

- **Neznámá primární odpovědnost**

Nejsou-li osoba nebo korporace primárně zodpovědné za dílo uvedeny v dokumentu, je možné v záznamu tento údaj vynechat. Prvním údajem je v takovém případě **název dokumentu** (při užití tzv. harvardské metody při citování literatury se datum publikování dokumentu nezapisuje před hlavní název, tj. neuvede se kompletně celý vstupní prvek)

4.3.2 Názvy dokumentů

- **Formální úprava a překlad názvu**

Názvy dokumentů se zapisují v souladu s obecnými pravidly uvedenými v části 4.2 a ve formě, v jaké jsou uvedeny v dokumentech. U webových dokumentů lze vhodně využít metodu kopírování tohoto údaje přímo z obrazovky (mohou se ponechat i první velká písmena u jednotlivých slov). Pokud má dokument **více názvů** nebo **názvů ve více jazycích**, v záznamu se uvede název nebo jazyková forma, která je nejvýraznější. Pokud jsou názvy uvedeny stejně výrazně, zapisuje se název uvedený na prvním místě. **Dlouhé názvy** lze zkrátit pomocí výpustky (...). **Překlad názvu** lze za hlavní název připojit v hranatých závorkách (bez jakékoliv interpunkce za hlavním názvem).

- **Podnázev**

Podnázev nebo další užitečné informace, vztahující se k hlavnímu názvu, lze za něj po mezeře, dvojtečce a mezeře připojit.

- **Neznámý název**

Pokud není možné, zejména u elektronických dokumentů, **najít žádný název**, nahradí se několika prvními slovy textu dokumentu. Vynechané údaje musejí být označeny znakem pro výpustku (...). U elektronické pošty a zpráv z diskusních skupin se místo názvu užívá jejich předmět (angl. Subject).

4.3.3 Druh nosiče elektronických dokumentů

Druh nosiče se zapisuje po mezeře bezprostředně za názvy v hranatých závorkách. Užívá se buď jednoduchý výraz (v češtině) nebo je možné ho rozšířit o specifikaci typu dokumentu. Příklady:

[online]

[online databáze]

[elektronická knihovna]
[online časopis]
[CD-ROM]
[kniha na CD-ROM]
[elektronická pošta]

4.3.4 Podřízená odpovědnost k dokumentu

Osoby nebo korporace, které mají v dokumentech jenom podřízené role (editor či redaktor, překladatel, ilustrátor, příjemce elektronické pošty aj.), nejsou běžně uváděny v údajích „Primární odpovědnost“. Jejich jména a role lze v přirozeném pořadí jako nepovinné údaje po tečce a mezeře uvést až za názvy dokumentu, u elektronických dokumentů až za druhem nosiče [online]. Například:

GAMLIN, Linda. *Stromy*. Přel. Kateřina Ševčíková.
National Aeronautic and Space Administration (Spojené státy americké).
Eclipse 99 : integrated website [online]. Responsible Jim Thieman.

4.3.5 Vydání dokumentu

V záznamech se povinně zapisují **jiná než 1. vydání publikací**. U elektronických dokumentů, které se zejména na WWW často mění, zapisujeme specifické údaje o verzích, aktualizacích apod. (součástí těchto údajů mohou v určitých případech u online dokumentů být i časové údaje). Pořadové číslo vydání, verze atd. se zapisuje arabskými číslicemi a výrazy označující vydání, verze atd. se zkracují podle normy ČSN ISO 832 (01 0149) (Informace a dokumentace - Bibliografický popis a citace - Pravidla zkracování bibliografických termínů, 2001). Více údajů o vydání, verzi apod. se zapisuje po čárce a mezeře za sebou. Příklady:

5. vyd.
2nd ed.
3. Aufl.
Version 2.0
3rd ed., version 1.0
Protocol Version 2.0 of 2002-06-14, Document version
2003/02/21T00:00:00Z. 2003

4.3.6 Označování svazků a sešitů u seriálových publikací (časopisů a novin)

V záznamech seriálů se uvádějí podrobnější údaje o označování svazků (ročníků) a sešitů. Údaje jsou uváděny v jazyce dokumentu a následují za názvy, resp. za podřízenou odpovědností. Zahrnují chronologické označení (měsíc, rok atd.) a číslování (číslo svazku, číslo sešitu). Příklady:

Spring 1999, vol. 3, no. 3
Leden 1998
December 1996

Pokud se popisuje seriál, který doposud vychází, jako celek, zapisují se údaje

o prvním svazku a čísle, po nichž následuje pomlčka a jedna mezera. Pokud se odkazuje na úplný nebo částečný průběh vydávání seriálu, zapisují se údaje prvního a posledního svazku. Příklady:

1991- , vol. 1-

1991-1999, vol. 1-9

1970-1990, roč. 10, č. 5-roč. 11, č. 2

4.3.7 Nakladatelské / vydavatelské údaje

Podrobné nakladatelské či vydavatelské údaje o dokumentu se zapisují v pořadí a modelu: místo vydání nebo zpřístupnění : nakladatel / vydavatel či zpřístupňovatel, rok vydání nebo zpřístupnění. Příklady:

München : Saur, 2005

Praha : Karolinum, 2006

Ostrava : Ostravská univerzita, 1998

- **Místo vydání nebo zpřístupnění dokumentu**

Jméno města, ve kterém byl dokument vydán nebo zpřístupněn (u internetových dokumentů), se zapisuje v jazyce originálu. Lze ho zkracovat. Kde je to nutné, doplní se z důvodu lepší identifikace do kulatých závorek jméno státu, země, provincie apod. (prioritně, existuje-li, v češtině). Kódy lze uvádět podle ČSN EN ISO 3166-1 (97 1002) (Kódy pro názvy zemí a jejich částí - Část 1: Kódy zemí, 2007).

Cambridge (Mass.)

Gif-sur-Yvette (FR)

Aldershot (Hants, Anglie)

Pokud je v dokumentu uvedeno **více míst vydání**, doporučuje se zapisovat jenom **typograficky nejvýraznější** nebo **první z nich**. Jména dalších měst mohou být v případě potřeby ale zapsána také. Oddělují se středníkem a mezerou. Příklady:

Paris

Paris; München; New York

Místo vydání se uvede v hranatých závorkách, pokud není uvedeno v dokumentu, ale lze ho spolehlivě určit z jiných zdrojů. Pokud není místo známo vůbec, lze místo něho zapsat frázi „Bez místa vydání“ nebo českou zkratku **B.m.**, popř. její latinský ekvivalent **S.I.** (Sine loco). U **online dokumentů lze tento údaj vynechat**, pokud je jeho identifikace obtížná. V tomto případě musí být ovšem v rámci poznámek uvedena spolehlivá lokalizace v síti internetu nebo trvalý identifikátor (URL, DOI aj.).

- **Nakladatel nebo vydavatel dokumentu**

Jméno nakladatele či vydavatele se uvádí ve zkrácené formě. Křestní jména nebo iniciály se uvádějí pouze pro vyloučení nejednoznačnosti. Výrazy jako „a synové“, „s.r.o.“ apod. se vynechávají.

Academia (nikoliv Nakladatelství Academia)

Oxford Press

Univ. of California, Information Society Research Centre

V případě potřeby lze v záznamu zapsat i více nakladatelů, a to vždy spolu s příslušným místem. Skupiny údajů se oddělují středníkem a mezerou. Příklad:

München : Saur; London : T. Graham

Pokud není nakladatel znám, lze místo něho zapsat frázi „bez nakladatele“ nebo českou zkratku **b.n.**, popř. její latinský ekvivalent **s.n.** (sine nomine). U **online internetových dokumentů** lze tento údaj vynechat, pokud je jeho identifikace obtížná.

- **Datum vydání nebo zpřístupnění dokumentu, datum aktualizace a datum citování**

Obecně se rok vydání zapisuje tak, jak je uveden v dokumentu, vždy však převeden do arabských číslic. Slovní výrazy lze zkracovat a zapisují se v jazyce dokumentu. U **elektronických dokumentů** lze vzhledem k častým aktualizacím nebo revizím datum vydání/zpřístupnění, aktualizace, revize nebo citace (náhledu dokumentu) zapsat podrobněji (den, měsíc, rok i přesný čas). Pokud jsou data v dokumentu zapsaná zcela v číselné formě, musejí být v souladu s normou **ISO 8601** (model RRRR-MM-DD). U **vícetvářkových publikací** se zapisuje rozsah dat pomocí pomlčky bez mezer. U **seriálů**, které stále vycházejí, se za rokem zapisuje pomlčka s jednou pravostrannou mezerou. Příklady:

2000, last mod. 2007

4. ledna 2005, aktualizace 16. května 2006

15 January 1999; 13:07:28 EST

1999-09-09

1889-1899

1977-

Pokud nelze datum určit z dokumentu, je možné zapsat **datum copyrightu**, **datum tisku** nebo **odhadnuté datum**. V případě potřeby lze zapsat frázi „bez roku“ nebo českou zkratku **b.r.**, popř. její latinský ekvivalent **s.a.** (sine anno). U **online dokumentů** lze tento údaj vynechat, pokud ho nelze zjistit. V takovém případě ovšem bude vždy následovat v hranatých závorkách **datum citace**, tj. datum, kdy byl dokument skutečně viděn nebo použit. **Datum citování je povinný údaj pro internetové či webové dokumenty**, které jsou často aktualizovány. Datum citování se uvádí v modelu podle normy **ISO 8601** (RRRR-MM-DD), nebo pomocí slovních výrazů. Slovní výrazy v hranaté závorce se uvádějí v českém prostředí v češtině. Příklady:

c1997

ca. 1778

1998-09-09 [cit. 2007-02-03]

5 January 1995 [cit. 9. ledna 2007]

4.3.8 Rozsah dokumentů

Údaj o rozsahu je nepovinný a týká se tradičních dokumentů. U elektronických lokálně dostupných dokumentů se uvádí v rámci poznámek, u síťově dostupných se neuvádí zpravidla vůbec. Zapisuje se pomocí počtu stran listů, sloupců, počtem svazků u vícesvazkových dokumentů. U netištěných dokumentů lze uvádět počet fyzických částí i s případným upřesněním v kulaté závorce. Slovní výrazy se uvádějí zásadně v národním jazyce (u nás tedy v češtině) a zkracují se podle ČSN ISO 832 (01 0149) (Informace a dokumentace - Bibliografický popis a citace - Pravidla zkracování bibliografických termínů, 2001). Příklady:

viii, 406 s.

30 l.

5 sv.

3 mikrofiše (100 snímků)

4.3.9 Edice

Údaje o edicích nebo řadách edic nejsou povinné. Názvy edic se zapisují podle dokumentu. Číslo svazků edic se zapisují pomocí arabských číslic po čárce a mezeře. Příklady:

Professional library, vol 12.

INSOC'S projects

4.3.10 Poznámky

Doplňkové informace o dokumentech je možné zapisovat do poznámky. Poznámky obecně nejsou povinné, u elektronických dokumentů však někdy ano (dostupnost publikace na URL apod.). Údaje poznámek zapisujeme v českém prostředí v češtině.

Předmětem poznámek u tradičních dokumentů mohou být údaje o originálu přeložené nebo přetištěné publikace, čísla patentových dokumentů apod. Příklady:

Faksimile dokumentu: Praha : Borový, 1923

EPO Patent, EPO890916 A

Předmětem poznámek u elektronických dokumentů mohou být:

- **Fyzický popis a doprovodný materiál**

Jde o informace týkající se formátu dokumentu nebo počtu a typu fyzických jednotek s ním spojených. Zapsat lze informace o materiálech doprovázejících dokument. Příklady:

HTML formát

1 magnetická páska: 9 stop

2 disky CD-ROM

Uživatelská příručka (40 s.)

- **Technické požadavky**

V záznamu lze upřesnit informace týkající se technických požadavků na systém.
Příklad:

Systémové požadavky: IBM PC nebo kompatibilní; 490 kB RAM

- **Četnost vydávání nebo aktualizace**

Poznámka se týká průběžně aktualizovaných databází, dokumentů na CD-ROM apod. Příklady:

Týdenní aktualizace

Vychází měsíčně

- **Jazyk**

Uvádí se informace o jazyce, v němž je elektronický dokument zobrazován na obrazovce, nebo jazyce dokumentace (v případě potřeby lze kódy jazyků uvést podle normy ČSN ISO 639). Příklad:

Text v italštině

- **Další podobnosti**

Uvádí se informace o vedlejších tvůrcích elektronických dokumentů, velikosti dokumentů, počtu záznamů apod. Příklady:

Konverze dat: Robert Smith

2 000 záznamů

- **Dostupnost a přístupnost dokumentů lokalizovaných v sítích**

Podstatná a pro online dokumenty povinná informace o jejich lokalizaci a přístupu k nim. Údaj předchází fráze „Dostupný z“. Lokalizace v internetu musí zahrnovat přístupovou cestu k dokumentu a přesnou adresu v síti (například Dostupný z WWW:). Umisťuje se v ostré závorce. Pokud je dokument přístupný z více míst, zapisuje se i další lokalizace pomocí fráze „Dostupný také z“. Tradiční dokumenty, které byly digitalizovány a zveřejněny v síti Internet, mohou mít podobnou poznámku (popis takových dokumentů je ale realizován podle modelu pro tradiční dokumenty). Příklady (pozn.: odrážky nepatří do reálných záznamů):

- Dostupný z WWW: <<http://www.nlc-bnc.ca/iso/tc46sc9/standard/690-2e.htm>>
- Dostupný ze systému ScienceDirect: <<http://www.sciencedirect.com/>>. Dostupný také z WWW: <<http://www.lycos.de>>
- Dostupný ze systému SpringerLink: <<http://dx.doi.org/10.1007/s00799-005-0128-x>>
- Dostupný také ve formátu PDF z WWW: <<http://bbf.enssib.fr/sdx/BBF/pdf/bbf-2007-5/bbf-2007-05-0021-003.pdf>>

4.3.11 Standardní čísla dokumentů

V záznamech záznamů se povinně jak u tradičních tak u elektronických dokumentů zapisují, pokud existují, standardní čísla, jako jsou ISBN, ISSN, DOI, URN aj. Příklady:

ISBN 3-87068-928-5
ISSN 1225-8113
urn:nbn:de:gbv:089-3321752945
doi:10.1000/186

4.3.12 Části a příspěvky do monografických nebo seriálových publikací

V záznamu **části monografie** (kapitola, svazek, dodatek aj.) nebo **seriálu**, která není samostatným příspěvkem, se jedinečné údaje o této části (označení a/nebo název aj.) a o její lokalizaci ve zdrojovém dokumentu uvádějí vždy až za příslušnými údaji o díle jako celku (údaje o kapitolách se zapisují až za rok vydání, údaje o dílech, svazcích apod. se zapisují za souborný název, popř. za údaj o vydání). Příklady:

- ✓ DEMEL, J. *Internet pro začátečníka*. Praha : NEKLAN, 1996. Kap. 3, Elektronické konference, s. 31-38.
- ✓ *Malá československá encyklopedie*. I., A-Č. Praha : Academia, 1984.

V bibliografických záznamech **samostatných příspěvků do monografií** (sborníky prací apod.) se údaje o příspěvku (autor a název) uvádějí na první pozici před informacemi o zdrojovém dokumentu jako celku. Musejí být od něho odděleny výrazem **In**. Číslování a lokalizace příspěvku se uvádějí za údaje o zdrojovém dokumentu jako celku. Příklad:

- ✓ LORENZOVÁ, J. Společnost - škola - učitel a hodnotové orientace současnosti. In *Filozofie - výchova - hodnoty : sborník ...* Praha : Univerzita Karlova v Praze, Pedagogická fakulta, 1999, s. 37-64.

U **článků v časopisech** se rovněž údaje o nich uvádějí na první pozici před informacemi o zdrojovém seriálu jako celku. Názvu seriálu, který je zapsán kurzivou, nepředchází dle normy ISO 690 žádný výraz. Za názvem seriálu je po **tečce** uvedena přesná lokalizace článku: rok publikování, ročník, číslo a rozsah stran. (Pozn.: údajům o lokalizaci předchází tečka a mezera dle doporučení novější ISO 690-2). U článků v elektronických seriálech se zpravidla, neuvádí rozsah stran. Povinnou součástí je ale opět poznámka o dostupnosti a adrese článku v síti.

- ✓ BALDI, S. Normative versus social constructivist processes in the allocation of citations : a network-analytic model. *American sociological review*. 1989, vol. 63, no. 6, s. 829-2846.

4.3.13 Bibliografické záznamy na patentové dokumenty

Záznam patentového dokumentu může začínat jménem přihlašovatele.

4.4 Seznamy bibliografických záznamů

Seznam bibliografických záznamů je možné uspořádat buď abecedně podle prvního údaje záznamu nebo v číselné posloupnosti, která odpovídá pořadí citací v textu (při citování literatury). V případě jiných **bibliografických soupisů** či **bibliografických rešerší** lze užít i jiná běžná uspořádání záznamů.

Pokud abecedně uspořádaný seznam obsahuje **dva a více záznamů se stejným prvním údajem** a záznamy jsou uvedeny za sebou, lze ve druhém a následujících záznamu nahradit první prvek krátkou pomlčkou. Příklad:

- ✓ SOBOTKA, Milan. Descartes a metafyzické myšlení. *Filosofický časopis*. 1996, roč. 44, č. 5, s. 751-772.
- ✓ –. Jak se musí začít ve vědě : Náčrt problematiky začátku filosofie od Descarta k Hegelovi. *Filosofický časopis*. 1994, roč. 42, č. 1, s. 3-23.

Pokud jsou všechny záznamy bibliografického seznamu (soupisu, rešerše) nebo jeho dílčí oddělené části zapsány pod stejným prvním údajem, je možné tento údaj zcela vynechat, jestliže ale název seznamu nebo příslušného oddílu jasně vyjadřuje tento společný údaj. Příklad:

Díla Vladimíra Párala

...

Katapult. 3. vyd. Praha : Mladá Fronta, 1970.

Milenci a vrazi. 2. vyd. Praha : Melantrich, 1990.

Mladý muž a bílá velryba. 2. vyd. [Ústí nad Labem] : Severočeské nakladatelství, 1976.

...